

HET BETOOG Klompé en Nijhuis willen vitaliteitsscans voor werknemers

Omgaan met zwaar werk

Zware beroepen zijn bijna onmogelijk te definiëren. De eerste gedachten gaan vaak uit naar fysiek zwaar werk in bouw en industrie. Maar wat te zeggen over psychisch zware beroepen in onderwijs of verslavingszorg? Of over beroepen die fysiek én psychisch zwaar zijn zoals verpleegkundigen in de zorg die moeten tillen en bukken en tegelijk te maken hebben met het lijden en verdriet van patiënten en familieleden.

Of een beroep zwaar is, is sterk afhankelijk van de fysieke en mentale gesteldheid van de individuele werknemer, ondernemer of ZZP'er. Wat voor de één zwaar is, is voor de ander goed te behappen. Iedereen kent het verschil tussen de uitgebluste leraar van 32 en de vitale docent van 58 die ook na twintig jaar nog steeds lol in zijn vak heeft en wiens leerlingen aan zijn lippen hangen.

Ook sociale omstandigheden zijn sterk bepalend voor de zwaarte die mensen ervaren in hun dagelijkse werk: zit iemand goed in zijn vel of wordt de belastbaarheid op het werk aangetast door relatieproblemen, geldzorgen of mantelzorg? Zware beroepen zijn niet collectief te benoemen. Tegelijkertijd

zijn er wel tal van overbelaste, individuele mensen die hun werk niet meer aankunnen. Willen we dat mensen langer werken, dan moeten we vooral individueel leren kijken. In het huidige kabinetsvoornemen ligt de nadruk op een voor iedereen gelijke regeling, onafhankelijk van verschillende individuele mogelijkheden. Voor een dergelijke collectieve aanpak rekent het kabinet op de inzet van sociale partners. Inderdaad ligt er een grote uitdaging voor bedrijven en branches om arbeid geschikt te maken en werk gezond te houden. Via gericht loopbaanbeleid dat zorgt voor tijdige loopbaanwissels, via slimme arbeidsdeling en taakdifferentiatie waarmee arbeidspotentieel optimaal wordt ingezet. Maar de echte winst en het echte probleem liggen bij individuele werknemers, werkzoekenden, flexwerkers en ZZP'ers.

Omdat de belastbaarheid per persoon verschilt is het zaak om juist hen te ondersteunen bij het bewaken van hun belastbaarheid en inzetbaarheid. Als mensen de plicht hebben om te participeren en langer moeten werken, hebben ze ook recht op ondersteuning om dit voor zichzelf optimaal vorm te geven. De inspanningen moeten zich daarom veel meer richten op het afstemmen van werkbelasting op indivi-

duële mogelijkheden. Mensen moeten in staat zijn om gezond te kunnen blijven participeren. Dit kan door de verantwoordelijkheid meer bij het individu te leggen. Bijvoorbeeld door een individuele 'Arbeids Participatie Scan' mogelijk te maken: een periodiek, kosteloos advies waar iedere Nederlander vrijwillig gebruik van kan maken en dat aftrekbaar is voor de inkomstenbelasting. Zo'n check op arbeidsvitaliteit & gezondheid geeft mensen inzicht in hun 'arbeidsgeschiktheid' en biedt handreikingen om gezond en vitaal te (blijven) werken. Een bijvoorbeeld vijfjaarlijkse scan biedt mensen de kans om zich te bezinnen op loopbaan, taken, arbeidsbelasting en leefpatronen. Dat is van belang voor jonge mensen die aan het begin van hun werkzame leven staan, voor midlifers, maar zeker ook voor oudere werknemers. Tijdige en terugkerende bezinning op de eigen inzetbaarheid kan juist deze groep ouderen helpen om daadwerkelijk te blijven participeren.

Monique Klompé is voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Arbeidsdeskundigen (NVvA), Frans Nijhuis is hoogleraar Psychologie van Arbeid en Gezondheid aan de Universiteit van Maastricht.